

Aan de gemeenteraad van Sluis

Postbus 27

4500 AA OOSTBURG

Middelburg/Zoetermeer, 10 maart 2026

Onderwerp: reactie n.a.v. het voornemen tot vrijgeven van de nota *Tussen vesting en verbeelding*

Geachte raads- en commissieleden,

Op 17 maart spreekt u over het vrijgeven voor inspraak van de nota *Tussen vesting en verbeelding*, de nieuwe nota voor het cultuur- en erfgoedbeleid vanaf 2026. De Erfgoedvereniging Bond Heemschut en de Stichting het Cuypersgenootschap hebben met verbijstering kennisgenomen van dit document. Reden om u al te benaderen, voorafgaand aan de formele inspraakperiode.

Onze verbijstering heeft vooral betrekking op de plannen met de gemeentelijke monumentenlijst. Deze lijst is enkele jaren geleden na uitvoerig historisch onderzoek, jarenlange ambtelijke voorbereiding en in overleg met partijen als Erfgoed Zeeland, particuliere eigenaren en onze organisaties vastgesteld. Kosten noch moeite zijn gespaard om het erfgoed van Sluis een passende bescherming te geven. Feit is namelijk dat een monumentenstatus het enige wettelijke instrument is dat daadwerkelijk beschermt tegen vermindering of sloop van historische panden. Zonder monumentenstatus kan ieder gebouw – hoe belangrijk ook – vrij eenvoudig worden gesloopt. Ook een gemeentelijke overheid kan daar dan weinig tegen doen.

De gemeente constateert nu dat er te voortvarend is aangewezen en dat de ambtelijke capaciteit ontbreekt om de panden goed te beschermen. Wij delen met de gemeente het beeld dat er ruimhartig is aangewezen. Dat was echter ook noodzakelijk. Juist door de oorlogsgeschiedenis – die het gebied qua erfgoed uniek maakt – was er nog vrij weinig erfgoed aangewezen tot rijksmonument. Uit alle onderzoeken bleek dat er veel erfgoed voor bescherming in aanmerking kwam. Dat heeft de gemeente toen goed opgepakt. Als we kijken naar de omvang van de gemeente en het aantal inwoners dan is het aantal beschermde monumenten niet uitzonderlijk groot. Sluis gedraagt zich wat dat betreft als een normale gemeente.

In het nu voorliggende document stelt dat de gemeente dat de nu voorliggende plannen met de monumentenlijst met erfgoedpartijen zijn afgestemd. Wij weten echter van niets, terwijl wij al vele jaren in contact staan met de gemeente over het erfgoedbeleid!

Door nu het voornemen uit te spreken om de monumentenlijst binnen enkele jaren na vaststelling weer compleet te herzien smijt de gemeente niet alleen met geld, maar wordt de gemeente Sluis ook een onbetrouwbare partner. Eigenaren die enkele jaren geleden na een lange procedure hun pand monument zagen worden zien dat nu weer afgenomen worden. Een deel zal daar blij mee zijn. Een deel zeker niet. Feit is namelijk dat een monumentenstatus naast verplichtingen eigenaren ook vrijstellingen op het gebied van verduurzaming en provinciale of landelijke subsidiemogelijkheden voor herbestemming geeft. Ook is het zo dat deze status zeker bij woonhuizen vaak een positief effect heeft op de waarde van het bezit. Een monumentenstatus is voor een deel van de huizenkopers een waardevol kwaliteitskeurmerk. Dat wordt eigenaren nu weer afgenomen. Daarnaast lijkt de gemeente zich niet te realiseren wat voor grote klus het volledig herijken van de monumentenlijst is. Het wordt in de nota veel te simpel omschreven. Het is een traject dat jaren kan duren en tegen ieder nieuw besluit kunnen eigenaren en andere belanghebbenden zoals onze

organisaties weer bezwaar- en beroep aantekenen. Het is onzin om te denken dat dit idee de weg is naar een beter en slagvaardiger beleid. Het is beter om de beperkte ambtelijke capaciteit op andere manieren in te zetten.

Steeds meer gemeenten in Nederland beschikken – net als Sluis nu – over een representatieve gemeentelijke monumentenlijst. Wij zien ook dat men overal stappen zet om de monumentenzorg te moderniseren en vereenvoudigen, het contact met eigenaren te verbeteren om hen zo goed mogelijk te helpen en plannen te maken voor herbestemming of verduurzaming. Als Sluis het wil kan ze met de ervaringen die elders al zijn opgedaan vermoedelijk op een eenvoudige manier haar monumentenzorg verbeteren en slimmer maken. Ook kan de gemeente nadrukkelijker samenwerking zoeken met buurgemeente Hulst – op dit moment bezig om het monumentenbestand uit te breiden - om de monumentenzorg te verbeteren.

Wij wijzen u op het feit dat dit werk belangrijk is voor het opstellen van een Nieuw Omgevingsplan waarin erfgoed wordt beschermd in ruimtelijke context.

Wij kunnen de raad niet anders dan adviseren om de nota in haar huidige vorm – vanwege de kwaliteit van de voorstellen aangaande de monumentenlijst - niet in de inspraak te brengen. Ook vragen wij u om aan te dringen op overleg tussen onze organisaties en het college om een haalbare vernieuwing van het monumentenbeleid te organiseren.

Uiteraard geven wij graag een nadere toelichting op deze brief. Wij staan klaar om de gemeente met raad en daad te ondersteunen.

Hoogachtend,

De besturen van Stichting het Cuypersgenootschap en Erfgoedvereniging Heemschut, Commissie Zeeland

Namens deze,

L.W. (Leo) Dubbelaar, secretaris Stichting Cuypersgenootschap

Correspondentieadres: Alferbos 246, 2715 TN Zoetermeer

c.c. - college van burgemeester en wethouders van Sluis
- plaatselijke pers